

Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastussuunnitelma 2022–2026

Liite 1: Finanssipolitiikan valvonnan suunnitelma 2022–2026

Finanssipolitiikan valvonnan perimmäisenä tavoitteena on varmistaa, että finanssipolitiikka edistää julkisen talouden kestävyyttä ja sen valmistelu tarjoaa tähän hyvät edellytykset. Valvonnalla varmennetaan finanssipolitiikan tavoitteiden asettamista sekä arvioidaan sääntöjen noudattamista ja tavoitteiden saavuttamista. Valvonnalla varmennetaan myös finanssipolitiikan pohjana käytettävien ennusteiden luotettavuutta. Yhtenä tavoitteena on edistää sääntöjen läpinäkyvyyttä ja ymmärrettävyyttä.

Finanssipolitiikan riippumattomasta valvontatehtävästä säädetään finanssipoliittisessa laissa (869/2012), valtioneuvoston asetuksessa julkisen talouden suunnitelmasta (120/2014) sekä Euroopan unionin vakaussopimuksessa ja sen korjausmekanismin yhteisissä periaatteissa (KOM (2012) 342), EU:n budjettikehysdirektiivissä (2011/85/EU) ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) No 473/2013.

Finanssipolitiikan valvonnan suunnitelma esitetään erillisenä liitteenä tarkastusviraston tarkastussuunnitelman yhteydessä.

Säännölliset valvontatehtävät

Valvontatyö kohdennetaan ensisijaisesti säädöspohjaisiin tehtäviin. Niihin kuuluu arvio finanssipoliittisen lain ja sen nojalla annetun, julkisen talouden suunnitelmaa säätelevän asetuksen noudattamisesta, mikä pitää sisällään arvion julkisen talouden rahoitusasematavoitteiden saavuttamisesta. Tehtäviin lukeutuu myös finanssipoliittiseen lakiin sisältyvän korjausmekanismin valvonta. Säädöspohjainen valvontatehtävä käsittää myös talouspolitiikan pohjana käytettyjen makro- ja julkisen talouden ennusteiden luotettavuuden säännöllisen arvioinnin. Säännöllinen valvonta koskee julkisen talouden suunnitelman laadintaa ja toteutusta sekä valtiontalouden kehysten noudattamista. Lisäksi valvonta tekee arvion EU:n vakaus- ja kasvusopimuksen säännösten noudattamisesta.

Valvonta tekee julkisia arvioita ja kannanottoja finanssipolitiikan tavoitteiden saavuttamisesta, sääntöjen noudattamisesta, toimenpiteiden vaikutuksista sekä valtiovarainministeriön ennusteiden luotettavuudesta.

Toiminnan painopisteet ja raportointi suunnittelukaudella

Suunnittelukaudella painottuu menetelmien ja välineiden kehittäminen, ja tavoitteena on edelleen vahvistaa itsenäisen analyysin osuutta raportoinnissa. Työssä hyödynnetään tarvittaessa myös ulkoisia tutkimustoimeksiantoja.

Finanssipolitiikan valvonnan toimintaa toteutetaan sekä jatkuvien että määräaikaisten projektien puitteissa. Luonteeltaan jatkuvia projekteja suunnittelukaudella ovat

- Finanssipolitiikan valvonnan säännöllinen raportointi, jossa tuotetaan muun muassa eduskuntakertomukset ja muita raportteja sekä valmistellaan eduskunnalle annettavat lausunnot.
- IFI-yhteistyöverkostot-projekti, jossa toteutetaan kansainvälisissä verkostoissa tehtävät yhteistyö. Aktiivisia yhteistyöverkostoja ovat tällä hetkellä EU:n finanssipolitiikan valvojien EU IFI -verkosto, EU-komission vetämä EUNIFI-verkosto, OECD:n vetämä Working Party of PBO and IFIs sekä Baltian ja Pohjoismaiden yhteinen IFI-verkosto. Kansainvälistä yhteistyötä tapahtuu jonkin verran myös Euroopan keskuspankkijärjestelmän sekä European Fiscal Boardin aloitteesta.
- IFI-toiminnan muut kehittämishankkeet -projekti, jonka puitteissa toteutetaan suuri osa IFI-toiminnan kehittämistyöstä. Projektissa kehitetään muun muassa talouden pitkän aikavälin kasvupotentiaalin mallintamista.

Lisäksi suunnittelukaudella toteutetaan ainakin kaksi määräaikaista projektia. Toinen niistä koskee julkisen talouden makromallintamisen ja mikrosimuloinnin käytettävyyttä arviointityössä. Mikrosimulointia hyödynnetään vaalikauden 2019–2022 julkistaloudellisten tavoitteiden kannalta keskeisten hallituksen työllisyystoimien arvioinnissa. Toinen määräaikainen projekti koskee valtiovarainministeriön julkisen talouden ennusteiden luotettavuuden jälkikäteisarviointia. Valtiovarainministeriön ennusteiden luotettavuudesta raportoidaan säännöllisesti noin kolmen vuoden välein. Seuraava, julkisen talouden ennusteisiin keskittyvä erillisraportti julkaistaan vuonna 2022.

Säännöllisessä raportoinnissa hyödynnetään kehittämishankkeiden tuloksia. Finanssipolitiikan sääntöjen ja mitoituksen kannalta keskeisen talouden tuotantokuilun arvioihin liittyvää epävarmuutta tuodaan esiin ja tarkastellaan vasten vaihtoehtoisten menetelmien antamia tuloksia. Vuonna 2022 tarkastusvirasto vakiinnuttaa tarkastusvirastossa kehitetyn suhdannetilän vaihtoehtoisen kuvaustavan eli suhdannetilän lämpökartan ja siitä johdetun yhdistelmäindikaattorin osaksi säännöllistä raportointia suhdannetilanteesta, finanssipolitiikan mitoituksesta sekä julkisen talouden rakenteellisesta rahoitusasemasta.

OECD:n toteuttamaa, vuonna 2021 valmistunutta ulkoista arviota hyödynnetään toiminnan kehittämisessä toiminnon eri osa-alueilla tulevana vuosina. Myös toiminnon itsenäisyyttä vahvistetaan.

Kansainvälisen toiminnan ja kehittämistyön painopisteiden valinnassa huomioidaan keskeiset toimintaympäristön tapahtumat. Ilmastonmuutoksen torjunnan finanssipoliittiset kytkökset tulee olemaan suunnittelukaudella yksi keskeinen teema, joka voi heijastua myös finanssipolitiikan valvonnan työhön. Finanssipolitiikan valvonta jatkaa tilanteen mukaan finanssipolitiikan EU-sääntöjen kehittämiseen kohdistuvan keskustelun virittämistä ja siihen osallistumista.

Vuonna 2022 on koronakriisin takia voimassa edelleen poikkeuslauseke, jonka myötä jäsenmaille sallitaan poikkeamat EU:n säännösten mukaisten finanssipoliittisten tavoitteiden saavuttamisesta. Tämän takia tarkastusvirasto sopeuttaa edelleen vakaus- ja kasvusopimuksen ennaltaehkäisevän osan noudattamisen arvioinnin vallitsevaan tilanteeseen. Samalla varaudutaan siihen, että poikkeuslausekkeen voimassaolo loppuu vuoteen 2022.

Toukokuussa 2022 julkaistavan finanssipolitiikan valvonnan arvion aiheina on muun muassa kevään 2022 julkisen talouden suunnitelman sisällön arvio, julkisen velkasuhteen vakauttamistavoitteen etenemisen arvio sekä tilanearvio finanssipoliittisen sääntelyn tilanteesta matkalla normaalioloihin. Joulukuussa 2022 julkaistaan finanssipolitiikan valvonnan laajempi raportti eduskunnalle annettavana erilliskertomuksena. Vuoden 2022 lopussa annettavassa erilliskertomuksessa käsitellään säännöllisten aiheiden, kuten arvio kansallisten sääntöjen ja tavoitteiden saavuttamisesta talousarvioesityksen valossa sekä arvio ennusteiden realistisuudesta, lisäksi kootusti kuluva vaalikautta koskevat finanssipolitiikan valvonnan sekä tarkastuksen havainnot. Vaalikaudella valvonta- ja tarkastustyö on kohdistunut useaan Suomen finanssipoliittisen kehikon eri osa-alueeseen, ja vuoden 2022 vaalikausiraportissa käsitellään finanssipoliittista kehikkoa ja sen kehittämistarpeita kokonaisvaltaisesti.

Finanssipolitiikan valvonnan päähavainnot raportoidaan kahdesti vuodessa. Normaalitilanteessa keväällä tehtävä raportti keskittyy jälkikäetarkasteluun vakaus- ja kasvusopimuksen ja menokehysten noudattamisesta, julkisen talouden suunnitelman laadintaan sekä ennusteiden realistisuuden arviointiin. Loppuvuonna eduskunnalle annettavassa erilliskertomuksessa arvioidaan julkisen talouden hoitoa, ennakoivasti vakaus- ja kasvusopimuksen noudattamista sekä kansallisten sääntöjen ja tavoitteiden saavuttamista talousarvioesityksen valossa.

Vuonna 2020 finanssipolitiikan valvontaan käytettiin runsaat 700 henkilötyöpäivää, mikä vastaa noin kolmen kokopäiväisen henkilön tehollista työpanosta. Luvussa ei ole mukana toiminnasta vastaavan johtajan työaika. Vuodelle 2021 on odotettavissa työajan kasvu reiluun 900 henkilötyöpäivään. Tavoitteena suunnittelukaudella on tehollisen työpanoksen maltillinen kasvu siten, että se asettuu minimissään 1000 henkilötyöpäivän tuntumaan.

Helsingissä 14.12.2021

Matti Okko
johtaja